

รายการผลการดำเนินงาน

โครงการส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ด้วยมิติเชิงวัฒนธรรม

กระทงคุณธรรม

ขบวนคุณธรรม

ประกวดนางนพมาศ

ออกธำมาศอาหาร

คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร STRONG จิตพอเพียงด้านทุจริต
ส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส ของสำนักกรรมการ 1

รายงานการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมด้วยมิติวัฒนธรรม
การสืบสานประเพณีไทยวันลอยกระทง
๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
ณ ริมน้ำเจ้าพระยา สักปายะสภาสถาน (ฝั่งวุฒิสภา)

จัดทำโดย
คณะทำงานขับเคลื่อนองค์กร Strong จิตพอเพียงด้านทุจริตส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมและความโปร่งใส สำนักกรรมการ ๑
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

การจัดโครงการส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบ ด้วยมิติเชิงวัฒนธรรม
เนื่องในโอกาสวันลอยกระทง "ขอขมาพระแม่คงคา กราบบูชา จันทราคินเพ็ญ"
ณ ริมน้ำเจ้าพระยา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑. ความเป็นมาวันลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทงนั้น ไม่มีหลักฐานระบุแน่ชัดว่าเริ่มตั้งแต่เมื่อใด แต่เชื่อว่าประเพณีนี้ได้สืบทอดกันมายาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง เรียกประเพณีลอยกระทงนี้ว่า "พิธีจองเปรียง" หรือ "การลอยพระประทีป" และมีหลักฐานจากศิลาจารึกหลักที่ ๑ กล่าวถึงงานเผาเทียนเล่นไฟว่าเป็นงานรื่นเริงที่ใหญ่ที่สุดของกรุงสุโขทัย ทำให้เชื่อกันว่างานดังกล่าวน่าจะเป็นงานลอยกระทงอย่างแน่นอน

ในสมัยก่อนนั้นพิธีลอยกระทงจะเป็นการลอยโคม โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงสันนิษฐานว่า พิธีลอยกระทงเป็นพิธีของพราหมณ์ จัดขึ้นเพื่อบูชาเทพเจ้า ๓ องค์ คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม ต่อมาได้นำพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้อง จึงให้มีการชักโคม เพื่อบูชาพระบรมสารีริกธาตุ และลอยโคมเพื่อบูชารอยพระบาทของพระพุทธเจ้า ก่อนที่นางนพมาศ หรือ ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ สนมเอกของพระร่วงจะคิดค้นประดิษฐ์กระทงดอกบัวขึ้นเป็นคนแรกแทนการลอยโคม ดังปรากฏในหนังสือนางนพมาศที่ว่า “ครั้นวันเพ็ญเดือน ๑๒ ข้าน้อยได้กระทำโคมลอย คิดตกแต่งให้งามประหลาดกว่าโคมสมณก้านัลทั้งปวงจึงเลือกผกาเกสรสีต่าง ๆ มาประดับเป็นรูปกระมุทกลีบบานรับแสงจันทร์ใหญ่ประมาณเท่ากงระแพะ ล้วนแต่พรรณดอกไม้ซ้อนสีสลับให้เป็นลวดลาย...”

เมื่อสมเด็จพระร่วงเจ้าได้เสด็จฯ ทางชลมารค ทอดพระเนตรกระทงของนางนพมาศก็ทรงพอพระราชหฤทัย จึงโปรดให้ถือเป็นเยี่ยงอย่าง และให้จัดประเพณีลอยกระทงขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยให้ใช้กระทงดอกบัวแทนโคมลอย ดังพระราชดำรัสที่ว่า "ตั้งแต่นี้สืบไปเบื้องหน้า โดยลำดับกษัตริย์ในสยามประเทศถึงกาลกำหนดนักขัตฤกษ์วันเพ็ญเดือน ๑๒ ให้ทำโคมลอยเป็นรูปดอกบัว อุทิศสักการบูชาพระพุทธบาทนัมมทานที่ตราบน้ำท่ากัลปาวสาน" พิธีลอยกระทงจึงเปลี่ยนรูปแบบตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ประเพณีลอยกระทงสืบทอดกันเรื่อยมา จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๓ พระบรมวงศานุวงศ์ตลอดจนขุนนางนิยมประดิษฐ์กระทงใหญ่เพื่อประกวดประชันกัน ซึ่งต้องใช้แรงคนและเงินจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ทรงเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลือง จึงโปรดให้ยกเลิกการประดิษฐ์กระทงใหญ่แข่งขัน และโปรดให้พระบรมวงศานุวงศ์ทำเรือลอยประทีปถวายองค์ละลำแทนกระทงใหญ่ และเรียกชื่อว่า "เรือลอยประทีป" ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีนี้ขึ้นมาอีกครั้ง ปัจจุบันการลอยพระประทีปของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงกระทำเป็นการส่วนพระองค์ตามพระราชอัธยาศัย

๒. ความสำคัญของวันลอยกระทง

วันลอยกระทงเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณ แต่ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มต้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่เชื่อว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงนั้น เรียกประเพณีนี้ว่า “พิธีจองเปรียญ” หรือ “การลอยพระประทีป” รวมทั้งยังมีหลักฐานจากศิลาจารึกหลักที่ ๑ กล่าวถึงงานเผาเทียนเล่นไฟว่าเป็นงานรื่นเริงที่ใหญ่ที่สุดของกรุงสุโขทัย ทำให้เชื่อกันว่างานดังกล่าวน่าจะเป็นงานลอยกระทง

ทั้งนี้ วันลอยกระทงถือเป็นประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีความสำคัญทางวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ประเพณีลอยกระทงมีความสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ช่วยสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในความสำคัญของแม่น้ำ และแหล่งน้ำต่าง ๆ เน้นย้ำความสำคัญของทรัพยากรน้ำต่อการดำรงชีวิต
๒. ช่วยสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในความสำคัญของการรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศโดยรวม
๓. เป็นโอกาสดีให้สมาชิกในครอบครัวและชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งสร้างความสามัคคี
๔. ช่วยสร้างความตระหนักและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และแนวปฏิบัติที่ดีทางศาสนา
๕. สืบทอดธรรมเนียมประเพณีไทยไว้ไม่ได้สูญหาย รวมทั้งรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้าน
๖. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๓. สำนักกรรมการ ๑ ได้ร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมด้วยมิติวัฒนธรรมการสืบสานประเพณีไทยวันลอยกระทง เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ดังนี้

สืบเนื่องจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีกำหนดจัดกิจกรรม “ขอขมาพระแม่คงคา กราบบูชา จันทราคืนเพ็ญ” ครั้งที่ ๓ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ภายใต้โครงการส่งเสริมการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบมิติเชิงวัฒนธรรม ในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๙.๐๐ นาฬิกา ณ บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งวุฒิสภา)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑ ได้มีการประชุมบุคลากรของสำนักกรรมการ ๑ เพื่อร่วมมือกันสืบสานประเพณีลอยกระทง โดยที่ประชุมมีมติร่วมกันถึงแนวทางการจัดทำกระทงว่า ในการออกแบบกระทงของสำนักกรรมการ ๑ ใช้ชื่อกระทงในครั้งนี้อ่า “องค์กรแห่งความดี ด้วยความสามัคคีชิงชาวรรณมาธิการ ๑” เป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทย ที่เล่าผ่านองค์กรคุณธรรมต้นแบบในวัสดุกระถางรักโลกด้วยงานแกะสลักผัก/ผลไม้ และการประดิษฐ์กระทงจาก ใบตอง ต้นกล้วย ดอกบัว ดอกกรัก สะท้อนถึงความพอเพียงด้วยวัสดุธรรมชาติในความประณีตของกระทงสำนักกรรมการ ๑

นอกจากนี้ ในที่ประชุมของสำนักกรรมการ ๑ ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกบุคลากรของสำนักกรรมการ ๑ เพื่อส่งนางนพมาศเข้าร่วมประกวดในฐานะทูตแห่งความดี โดยที่ประชุมมีมติส่ง นางชญาดา นิลสุวรรณ วิทยากรปฏิบัติการ เข้าร่วมประกวด และในส่วนของขบวนแห่ที่ประชุมมีมติเห็นควรร่วมกันในการนำเอกลักษณ์การแต่งกาย ๔ ภาค มาผนวกกับคุณธรรมเป้าหมาย ๕ ประการ (พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู) สื่อถึงคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส เศรษฐกิจพอเพียง หลักศาสนา และเพื่อเพิ่มความสุขสนุกสนานของขบวนแห่ด้วยการนำกลองยาวเข้ามามีส่วนร่วมในขบวน จึงทำให้ขบวนแห่กระทรวงของสำนักกรรมการ ๑ เพิ่มความสนุกสนาน และเกิดการดำเนินงานเป็นทีม โดยใช้รูปแบบของประเพณีวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม ดังนี้

๓.๑ กิจกรรมสวมผ้าไทยเสริมสร้างความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมไทย โดยนำการแต่งกายประจำภาค ทั้ง ๔ ภาค มาร่วมผสมผสานกับการขับเคลื่อนองค์กรคุณธรรมต้นแบบเล่าผ่านการรณรงค์เสริมสร้างความเป็นไทย

๓.๒ กิจกรรมกระทรวงคุณธรรม สำนักกรรมการ ๑ ได้มีการจัดทำกระทรวงคุณธรรมที่มีชื่อว่า “องค์กรแห่งความดี ด้วยความสามัคคีเชิงชาวกรรมการ ๑ ” เป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทยที่เล่าผ่านองค์กรคุณธรรมต้นแบบ “สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา”

๓.๓ กิจกรรมชบวนคุณธรรม สำนักกรรมการ ๑ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมใจสืบสานวัฒนธรรมไทย ให้คงอยู่สืบไป มีการรณรงค์คุณธรรม ความโปร่งใส การต่อต้านทุจริต และแต่งกายด้วยชุดไทย ร่วมริ้วชบวนคุณธรรม ของสำนักกรรมการ ๑

๓.๔ กิจกรรมการประกวดนางนพมาศ : ทูตแห่งความดี สำนักกรรมการ ๑ ได้เข้าร่วมประกวดนางนพมาศ คือ นางชญาดา นิลสุวรรณ วิทยากรปฏิบัติการ เป็นนางนพมาศทูตแห่งความดีประจำป พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้ถือป้ายรณรงค์คำขวัญ เพื่อรณรงค์การทำ ความดีในหัวข้อ “ยึดมั่นในคุณธรรม กรรมการ ๑ ร่วมใจ สุจริตโปร่งใส มุ่งมั่นเป็นข้าราชการที่ดี”

๓.๕ การร่วมกิจกรรมซุ้มอาหารและขนม บุคลากรสำนักกรรมการ ๑ มีการใช้วัสดุซึ่งจะเน้นการใช้วัสดุที่เป็นธรรมชาติ หรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ โดยบุคลากรมีความร่วมมือและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

๔. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

๑. คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประดิษฐ์กระทงด้วยวัสดุที่ย่อยสลายได้ง่ายไปลอย เพื่อแสดงความสำนึกในบุญคุณของน้ำที่ให้คุณประโยชน์แก่เรา
๒. คุณค่าต่อองค์กรและชุมชน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในองค์กรและชุมชน
๓. คุณค่าต่อสังคม ทำให้มีความเอื้ออาทรต่อกันและกันและเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำต่าง ๆ
๔. คุณค่าต่อศาสนา เป็นการช่วยกันรักษาและทำนุบำรุงศาสนา และสืบทอดประเพณีอันดีงามของไทยแต่โบราณ

๕. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสำนักกรรมการ ๑ ในช่องทางต่างๆ ดังนี้

